

Skelbiame siūlymų, gautų atnaujintos pradinio ir pagrindinio ugdymo dorinio ugdymo bendrosios programos 2021-03-31 d. projektui, apibendrinimą. Dėkojame už gautus siūlymus. Juos gavome iš **LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS, VDU ŠVIETIMO AKADEMIJOS, ŠEIMOS PLANAVIMO IR SEKSUALINĖS SVEIKATOS ASOCIACIJOS.**

Programa	SAD siūlymas	Rezultatas (atsižvelgta, kaip atsižvelgta / neatsižvelgta, paaiškinimas kodėl)
Etika	1. 1 punkte (5 p.) ir kitur projekte siūloma atsisakyti sąvokos „Kitas“ ir, siekiant aiškumo, ją keisti į „kitas žmogus“ arba „kitas asmuo“, pvz., kaip tai vartojama 2.2.2 papunktyje, atitinkamai suvienodinant viso projekto sąvokas. 2. 2.2.2 papunktyje (6 p.), atsižvelgiant į tai, kad sąvoka „konfliktai“ yra siauresnė už sąvoka „problemos“ siūloma sakinį dėstyti taip: „Svarsto paauglystėje kylančius konfliktus ir kylančias problemas, įsisąmonina kreipimosi pagalbos galimybę, kaip ne silpnumo, bet stiprybės išraišką (problemos pripažinimas).“ 3. 2.2.2 papunktyje (6 p.) rasės sąvokos vartojimas neatitinka žmogaus teisių principų, akcentuojant, kad egzistuoja kelios rasės, o ne viena – žmonių rasė, todėl sakinytis tikslintinas: „Suvokdami ir įvertindami kito žmogaus asmenines ribas ir jo individualią atsakomybę ugdosi individualią ir socialinę atsakomybę. Ugdosi pagarbą ir empatiją ne tik artimiems, bet ir tolimiems asmenims (kitų socialinių grupių, rasinė diskriminacija kitos socialinės grupės, rasės, šalies gyventojams).“ 4. Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų (toliau – JT) Rasinės diskriminacijos panaikinimo komiteto (Nr. CERD/C/LTU/CO/9-10, §11-12), JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (Nr. CEDAW/C/LTU/CO/6, §20), JT Žmogaus teisių komiteto rekomendacijas (Nr. CCPR/C/LTU/CO/4, §11-12) 2.2.2 papunktyje (6 p.) ir kitur projekte būtina aiškiai numatyti priemones mokinių kompetencijų ugdymui diskriminacijos, neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų temomis, ypatingą dėmesį skiriant šių reiškinų sąsajai su virtualia erdve. 5. Atsižvelgiant į tai, kad sąvoka „tolerancija“ reiškia mažiausią galimą pakantumą lygį, siūlytina ją keisti į „empatiją“ skyrelyje „3 Kompetencijų ugdymas dalyku“ (7 p., tapati pastaba taikytina ir kitoms projekto dalims): „<...> Jie mokosi palaikyti empatiškus tarpusavio santykius ne tik su šeimos nariais ar draugais, bet ir suvokti tolerantiškos empatiškos komunikacijos galimybę su socialiai nutolusiais asmenimis bei grupėmis.“	1. Neatsižvelgta. „Kitas yra nusistovėjusi etinė – filosofinė sąvoka, kuri figūruoja šiame diskurse pasauliniu lygiu. Be to, „Kitas“ gali būti ir gyvūnas, augalas. Manytume, kad sąvokos susiaurinimas įvedus tik antropomorfinę dimensiją būtų netikslingas. 2. Neatsižvelgta. Manome, kad tai neesminė pastaba. 3. Atsižvelgta. Vis tik pagal tokią pasiūlytą logiką, nebėra prasmės kalbėti apie rasinę diskriminaciją apskritai. 4. Atsižvelgta. Manome, kad programoje yra pakankamai pateikta gairių mokytojui kaip dirbti su mokiniais, kad jie ugdytųsi šiame punkte reikalinga savybes. 5. Atsižvelgta. Sąvoka pakeista į „empatija“.

	6. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingam diskriminacijos apraiškų mažinimui yra būtina, kad asmenys patys suvoktų, kad gali tapti nuketėjusiais nuo diskriminacijos, svarstyti, ar A1 papunktyje, 7-10 klasių stulpeliuose (9 p.) neturėtų būti aprašytas ir savo tapatybių suvokimas (<i>inter alia</i>, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme įvardintais pagrindais: lytis, rasė, tautybė, pilietybė, kalba, kilmė, socialinė padėtis, tikėjimas, įsitikinimai ar pažiūros, amžius, lytinė orientacija, negalia, etninė priklausomybė, religija). 7. Atsižvelgiant į Vaiko teisių konvencijos 19 straipsnį, valstybės turi pareigą saugoti vaikus nuo visų formų smurto, todėl svarstyti, ar A3 papunktyje (10 p.) aprašytas gebėjimas pasipriešinti ir, ypač, kreiptis pagalbos tik 7-8 klasėje yra pakankamas ir ne per vėlyvas. 8. Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau - Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 4 straipsnio 1 dalį, A4 papunktyje (10 p.) bei kitur projekte sąvoka „asmeniniais duomenys“ keistina į „asmens duomenys“. 9. B4 papunktis (12-13 p.) tikslintinas, nes 7-8 klasės stulpelyje nurodomas gebėjimas „vengti įtartino elgesio virtualioje erdvėje“ nėra aiškus savo turiniu dėl sąvokos „įtartinas elgesys“. 10. Atsižvelgiant į Žmogaus teisių ir pagrindinių teisių konvencijos 10 straipsnyje įtvirtintą saviraiškos laisvę, C4 papunktis (14-15 p.) tikslintinas taip, kad sakinyje „mokosi kritiškai suprasti necenzūruotos, destruktivos medžiagos žalą“ ir panašūs teiginiai, vartoji projekte, nekeltų abejonių dėl įtakos saviraiškos laisvei per nepagrįstą cenzūrą. 11. Siūlytina 6.2.2 (B3) papunktyje (19 p.) neapsiriboti išorės skirtumų požymiais, praplečiant papunktį ir kitomis (vidinėmis) asmens tapatybėmis (požymiais). 12. Svarstyti ar diskutuojant apie bausmes neturėtų būti kartu diskutuojama kokios bausmės yra nepriimtinos (6.4.3, C1 papunktis, 22 p.). 13. Svarstyti ar sąvoka „alternatyvios bendruomenės“ savaime nekuria atskirties, nurodant kitoniskumą, o ne visų bendruomenių integralumą visuomenėje (6.7.3, C3 papunktis, 26 p.).	6. Neatsižvelgta. Manome, kad „Etikos“ dalyko rėmuose, kalbėdami apie minėtas problemas neabejotinai jas mąsto tik per savo prizmę. Tai reiškia, kad kitas, kito problemos visada yra suvokiamos tik per mano patirtį, empatijos, „vadinamojo „poravimo“ būdu. Todėl dar papildomas dėmesys temai, kuri visada „eina greta“ būtų perteklinis laiko atžvilgiu. 7. Etikos programoje gebėjimas pasipriešinti, atpažinti smurtą ugdomas per visas klases, pradedant nuo pradinių klasių (mokymasis saugoti savo erdvę, pasakyti „stop, man nepatinka“ bei kreiptis pagalbos). 8. Atsižvelgta. 9. Neatsižvelgta. 10. Neatsižvelgta. Manome, kad etikos mokytojas nusakys pagrindinius šios temos aspektus, tuo pat metu atsižvelgdamas ir cenzūros bei saviraiškos santykį. 11. Neatsižvelgta. Manytume, kad vidinės savybės yra jau tolesnė bendravimo raida, todėl tikėtina, kad vienokiu ar kitokiu būdu ji bus aptariama klasėje ir papildomas nurodymas būtų perteklinis nurodymas mokytojui. 12. Neatsižvelgta. Paliekama mokytojo nuožiūrai. 13. Neatsižvelgta. Vis tik „alternatyvus“ ar kitoniskas yra svarbus etikoje todėl, visiškas integralumas, suniveliavimas būtų neprasmingas etikos pamokoje.
Programa	VDU švietimo akademija	Rezultatas (atsižvelgta, kaip atsižvelgta / neatsižvelgta, paaiškinimas kodėl
Etika	Tačiau kai kurių programų aprašuose (Etikos, Gamtos mokslų, Geografijos, Technologijų	Atsižvelgta. Jeigu ir liko kur nors tokia gramatinė forma, tai tik nurodo, kad

	programose) kompetenciją apibūdina mokytojo veikla: mokiniai „ugdomi suvokti socialinio gyvenimo įvairovę,...“, „skatinami priimti atsakomybę“, „skatinami dalyvauti pilietinės visuomenės gyvenime, tausoti gamtinę aplinką ir savo veiklą grįsti darnaus vystymosi	etinės sistemos kaip tokios niekada negali atsakyti į imperatyvo reikalavimą (kodėl aš turiu paklusti imperatyvui?). Manome, kad bet kokia gramatinė forma (ar nurodanti mokinio veiksmą, ar mokytojo imperatyvą) niekaip neišsprendžia šios problemos.